

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О.БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра менеджменту охорони здоров'я

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи,
Професор Олег ВЛАСЕНКО

«30» червня 2023 року

СИЛАБУС

МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ І БІОСТАТИСТИКА

Освітній рівень магістр

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Освітня програма «Менеджмент у сфері охорони здоров'я»

2023-2024 навчальний рік

СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Методологія та організація наукових досліджень і біостатистика»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський).

Освітня програма – «Менеджмент у сфері охорони здоров'я».

1.Анотація курсу:

Семестр: I

Обсяг дисципліни: кількість кредитів ЄКТС – 4,

загальна кількість годин – 120 год., з них:

для студентів денної форми навчання лекції - 20 год., практичні (семінарські) заняття – 44 год., самостійна робота – 56 год.;

для студентів денної форми навчання лекції - 9 год., практичні (семінарські) заняття – 10 год., самостійна робота – 101 год.

Метою навчальної дисципліни є навчити студентів принципам і процесам наукового дослідження в галузі управління та адміністрування, оволодіння сучасними методами біостатистики, необхідними для організації досліджень, аналізу результатів та їх адекватної інтерпретації, представлення результатів у звітах та публікаціях у професійній та дослідницькій діяльності.

До програмних компетентностей за освітньо-професійною програмою «Менеджмент у сфері охорони здоров'я», формування яких забезпечуються при навчанні дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень і біостатистика» належать:

інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері управління організаціями охорони здоров'я або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог

загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність до спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);

ЗК3. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;

ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК4. Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації охорони здоров'я ;

СК5. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління;

програмні результати навчання (ПРН):

ПРН1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в організаціях охорони здоров'я в непередбачуваних умовах;

ПРН 2. Ідентифікувати проблеми в організації охорони здоров'я та обґрунтовувати методи їх вирішення;

ПРН 6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в організації охорони здоров'я, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність;

ПРН 9. Вміти спілкуватись в професійних і наукових колах державною та іноземною мовами;

ПРН 11. Забезпечувати особистий професійний розвиток та планування власного часу, що сприятиме кар'єрному зростанню майбутніх фахівців управління сфери охорони здоров'я.

Результати вивчення дисципліни:

В результаті вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень і біостатистика» студент повинен

знати:

- Визначення наукових досліджень та їх роль в громадському здоров'ї.
- Основні етапи наукового дослідження.
- Види досліджень та їх характеристики.
- Методи збору та аналізу даних.
- Етичні аспекти наукових досліджень та їх вплив на суспільство.

- Основні підходи та показники для характеристики статистичних сукупностей та оцінки даних в динаміці.
- Методичні основи та критерії вибору основних адекватних методів аналізу для перевірки статистичних гіпотез.
- Теоретичні та методичні основи аналізу статистичних результатів, їх оцінки та описання з метою формування обґрунтованих висновків.

вміти:

- Вибирати тему дослідження та формулювати проблему.
 - Розробляти дослідницьку гіпотезу та планувати методи дослідження.
 - Збирати та аналізувати дані.
 - Писати наукові статті та звіти на основі проведених досліджень.
 - Критично аналізувати наукові статті та оцінювати методологію досліджень.
 - Оцінювати та аналізувати статистичні показники та параметри статистичних сукупностей.
 - Аналізувати та оцінювати статистичні моделі за їх основними характеристиками, показниками.
 - Використовувати прикладні методи біостатистики для аналізу даних.
 - Використовувати методичні основи та критерії вибору основних адекватних методів аналізу для перевірки статистичних гіпотез.
 - Використовувати методичні та теоретичні основи аналізу статистичних результатів, їх оцінки та описання з метою формування обґрунтованих висновків.
 - Використовувати спеціалізоване програмне забезпечення з проведення статистичного аналізу для:
 - представлення результатів медико-біологічних досліджень,
 - проведення розрахунку об'єму вибірки при плануванні медичного дослідження,
 - проведення порівняння двох статистичних сукупностей при аналізі якісних та кількісних результатів медичних досліджень,
 - проведення однофакторного дисперсійного аналізу у медичних дослідженнях,
 - проведення кореляційного аналізу результатів медичних досліджень.
 - Формулювати практичні висновки за результатами використання статистичних процедур і методів.
- Необхідні навчальні компоненти (пререквізити, кореквізити і постреквізити).**

Вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень і біостатистика» базується на попередньому ознайомленні з дисциплінами «Менеджмент охорони здоров'я», «Організація діяльності закладів охорони здоров'я».

Зміст дисципліни:

Тема 1. Вступ до наукових досліджень

- Визначення наукових досліджень та їх ролі в менеджменті і вивченні організаційної поведінки
- Основи наукового методу
- Причинно-наслідкові зв'язки в біомедичних дослідженнях
- Систематичні помилки та конфаундінг

Тема 2. Постановка дослідницького питання та планування досліджень

- Постановка та формулювання дослідницького питання
- Протокол дослідження
- Формування вибірки дослідження
- Інструменти та вимірювання: точність та валідність

Тема 3. Дизайни досліджень

- Обсерваційні дизайни: крос-секційні, випадок-контроль
- Обсерваційні дизайни: когортні дослідження
- Експериментальні дизайни: рандомізовані дослідження

Тема 4. Основи біостатистики.

- Основні поняття біостатистики: якісні та кількісні ознаки
- Основні поняття біостатистики: нормальний закони розподілу величин та закон розподілу відмінний від нормального.
- Поняття статистичних гіпотез, перевірка статистичних гіпотез, основні методи аналізу даних.

Тема 5. Точкова та інтервальна оцінки параметрів розподілу випадкової величини

- Структура даних.
- Класифікація похибок вимірювання. Перевірка помилок та викидів.
- Точкові оцінки параметрів розподілу випадкової величини для нормального закону розподілу.
- Точкові оцінки параметрів розподілу кількісної випадкової величини при відмінності закону її розподілу від нормального.
- Точкові оцінки параметрів розподілу випадкової величини у випадку альтернативного закону розподілу.
- Інтервальні оцінки.

Тема 6. Статистичні гіпотези та їх перевірка.

- Основні поняття статистичної перевірки гіпотез. Статистичний критерій.
- Похибки при перевірці гіпотез.
- Загальна схема перевірки гіпотез.
- Методи порівняння для пов'язаних та незалежних вибірок.

Тема 7. Кількісна оцінка клінічного ефекту.

- Дослідження випадок–контроль. Оцінка фактору ризику.
- Способи оцінки ефекту: ВШ, ВР, ЗАР, КХНЛ.
- Інтервальна оцінка показників.

Тема 8. Однофакторний дисперсійний аналіз.

- Порівняння більш ніж двох вибірок у випадку нормального закону розподілу. Однофакторний дисперсійний аналіз.
- Непараметричний аналог однофакторного дисперсійного аналізу.
- Критерій χ^2 -квадрат.
- Множинні порівняння. Поправка Бонферроні.

Тема 9. Кореляційний та регресійний аналіз .

- Кореляційний зв'язок.
- Коефіцієнт кореляції.
- Властивості коефіцієнта кореляції.
- Однофакторна лінійна регресійна модель, рівняння регресії.
- Багатофакторна лінійна регресійна модель, рівняння регресії.
- Методи оцінки адекватності моделей регресії.

Тема 10 Менеджмент і організаційна поведінка – підхід, заснований на наукових доказах.

- Визначення доказового менеджменту
- Важливість та переваги доказового підходу
- Методи оцінки достовірності та релевантності знайдених доказів
- Переваги і недоліки різних видів доказів
- Практика принципів доказового менеджменту

Тема 11. Докази та прийняття рішень у менеджменті. Протистояння з упередженнями і помилками в доказовому менеджменті.

- Роль доказів у процесі прийняття рішень
- Використання доказів для підтвердження/спростування припущень
- Доказове рішення vs інтуїтивне рішення
- Розпізнавання та усунення упереджень в доказовому менеджменті
- Роль критичного мислення у протистоянні упередженням при прийнятті управлінських рішень

Тема 12. Презентація та захист дослідницьких робіт

- Види презентацій та основні правила ефективної презентації
- Підготовка до захисту дослідницьких робіт
- Відповіді на запитання та обґрунтування результатів

Види навчальних занять: лекція, семінарське/практичне заняття, консультація.

Форми навчання: денна, заочна.

Методи навчання: словесний, наочний, пояснювально-демонстраційний, метод проблемного викладання, інтерактивні. лекції-бесіди, дискусії, доповіді здобувачів, моделювання проблемних ситуацій, вирішення ситуаційних та практичних завдань, самостійна робота здобувачів вищої освіти з інформаційними джерелами

Методи контролю: усний, письмовий, практичний, тестовий.

Форми підсумкового контролю: диференційований залік.

Засоби діагностики успішності навчання: ситуаційні завдання, тести, питання для поточного контролю.

Мова навчання: українська.

2. Оцінювання.

Кінцевий контроль здійснюється у формі диференційованого заліку.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському (практичному) занятті відповідно до конкретних цілей теми у формах тестування, опитування та перевірки результатів розв'язання ситуаційних або розрахункових завдань.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль													Диференційований залік
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	
Денна форма	16	16	16	16	16	16	16	18	18	18	18	16	200
Заочна форма	16	16	16	16	16	16	16	18	18	18	18	16	200

При виставленні оцінки за дисципліну враховують накопичену студентом кількість балів за поточне навчання (максимальна кількість - **200 балів**). Зарахування дисципліни студенту проводять диференційовано відповідно до загальної кількості накопичених ним балів, яка має бути не меншою, ніж мінімально необхідна, і відповідає мінімальному значенню оцінки E, отже, складає 111 балів.

Результати навчання студентів, які здобуті у неформальній та інформальній освіті, можуть бути визнаними в порядку, передбаченому Положенням «Про визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти в НМУ імені О.О. Богомольця, здобутих у неформальній та інформальній освіті»

Перезарахуванню підлягають результати навчання отримані шляхом неформальної освіти, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні «Методологія та організація наукових досліджень і біостатистика» в цілому, так і її окремим темам (темі), що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни (силабусом).

Перезарахований результат за окремою темою з дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень і біостатистика» оцінюється максимальною кількістю балів, які визначені робочою програмою дисципліни за відповідною темою.

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
170-200	відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
155-169	добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
140-154		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
125-139	задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
111-124		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
60-110	незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-59		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

3. Політика курсу: обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами, а саме:

- самостійне виконання усіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою дисципліни;
- дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Викладач попереджає студента про дотримання ним академічної доброчесності. Навчальні заняття, які були пропущені студентом з будь-якої причини, опановуються ним самостійно в позааудиторний час. Термін перездачі пропущених занять узгоджується із викладачем, який проводив заняття у даній групі.

Обговорено та рекомендовано на засіданні кафедри менеджменту охорони здоров'я.

Протокол від «29» червня 2023 року № 12

Завідувач кафедри
менеджменту охорони здоров'я,
д.м.н., професор

В.Д. Парій

Викладач,
к.м.н., доцент

І.І. Вишнівецький